

ПРОБЛЕМИТЕ НА ПЕДАГОГИЧЕСКИЯ КОЛЕКТИВ В ТЕОРИЯТА НА А.С.МАКАРЕНКО

от ас Иван Иванов - НИИ, гр. Шумен

Проблемите на педагогическия колектив са в основата на търсенята на А.С.Макаренко. За него работата на педагогическия колектив е най-трудният въпрос на педагогиката, тъй като е първостепенно условие за напредването и правилното функциониране на детския колектив. Съедновременно по думите му, теорията за колектива на педагогите е крайно слабо разработена, което води до традиционна употреба и в педагогическата литература, и в обществото като цяло, на думата възпитател в единствено число, което е неправилно, защото е невъзможно педагогиката да разчита на обособен възпитател.

Основният въпрос на педагогическия колектив е въпросът за неговото единство, което осигурява единство и приемственост във възпитателната работа и без което не може да се достигне нито една педагогическа цел. Единството на педагогическия колектив е показател за неговата сила и ефективност, то е обусловено от общата социална поръчка, която стои пред него.

А.С.Макаренко прави забележително точен и пълен характеристика на единния, сплотен педагогически колектив, като посочва неговите черти.

Единството на колектива предполага единно действие и отговорност, единен план за работа и единен тон на поведение, единни принципи и единен подход към детето, като това единство се обезпечава от единното ръководство и самоуправление, общото мнение и единните убеждения, от усещането на неговата сила.

Единството на педагогическия колектив се създава в ход на непосредственото обдуване, основано на единен интерес, насочен към колектива, изразяващ се във взаимопомощ, взаимност към другите и себе си, предполагаща наличието най-вече на умение да се запознава на другия и умение да му се подчинява, когато трябва, умение да се говорят на приятели неприятели за него няма, и да не се обидява, ако на таб ти говорят неприятели няма.

Единството на педагогическия колектив се обезпечава от акти-

ва, изразява се в традициите и е определящо условие за успешна възпитателна работа.

Центърът за сплотяване на колектива, т.е. за единение е директорът, който създава условия и обезпечава практически единството. А.С.Макаренко е за едноначалие, за едноличен център на колективния живот, против разобясването на ръководните функции между няколко ръководители, което според него води до анархия, пречи на колективния живот и особено на сплотяването на колектива.

А.С.Макаренко разглежда редица актуални и днес проблеми на педагогическия колектив: за демографската му структура, за качеството на педагогите, за продължителността на пребиваване в него и т.н.

В педагогическия колектив трябва да има равен брой мъже и жени. Ако мъжете или жените са твърде много, това означава недобър тон, едностранно развитие. Същата позиция заема Макаренко и по отношение на възрастовия и характерологичен състав, като изтъква необходимостта от разнообразие, осигуряващо разнообразие и на колективния живот.

Качеството на колектива в най-широкия смисъл на думата се определя от качеството на педагогите в него, от техния талант и обща възпитаност, а не от тяхното количество.

Особено значение за колектива има неговата организираност. Тя е белег за единство и критерий за ефективност. Организираността се изразява в единна организация на труда, наличие на ефективни органи за управление и координация, точното указване на функциите на отделните лица и органи, точно означена и непременима отговорност, постоянно и единно спазване на дисциплината в колектива.

Необходимост за живота на педагогическия колектив са единният тон и стил в него. Отличителните черти на този стил са: мажор-бод-ност, готовност за действие, усещане за собствено достойнство, способност за социална ориентация, защитеност, определени външни форми на поведение, недопустимост и индивидуализъм в отношенията.

Най-общата оценка, която може да се направи за приноса на А.С.Макаренко в теорията на педагогическия колектив, е че той е нов и основоположник и ненадминат и до сега теоретик.